

Door Dieuwke Aberson, zelf-in-zicht.nl

Supervisie op professionaliteit coach/counselor
Zelfoverschatting als tegenhanger van onzekerheid

Als (beginnende) hulpverleners geraadpleegd worden, hebben zij vaak het idee dat ze “het moeten weten”. Ze dienen het probleem in kaart te brengen en het op te lossen. Is dat niet waarom mensen bij hun komen? Is dat niet wat er van hun gevraagd wordt? Is dat niet waar ze voor betaald worden?

Dit uitgangspunt kan de hulpverlener onzeker maken. Ben ik wel deskundig genoeg? Ben ik wel van waarde, minstens de prijs die ervoor betaald moet worden? Wat weet ik meer dan degene die bij mij komt met een hulpvraag?

Vooralszijn hulpverleners soms geïntimideerd door de “heftigheid” van emoties of “uitzichtloosheid” van een probleem, want stel je voor dat ze erin blijven? Er nooit meer uitkomen? En dat is nu precies waar de cliënt zo bang voor is.

De hulpverlener neemt als het ware het probleem over en net als de cliënt verliest hij het vertrouwen in een goede afloop en ziet hij de acties over het hoofd die hij in deze benarde situatie nog wel kan ondernemen.

De hulpverlener is in dat geval zo in beslag genomen door zijn eigen gevreesde onvermogen, dat de hij/zij weinig aandacht meer heeft voor zijn/haar cliënt. En aandacht en vertrouwen voor de cliënt zelf (de cliënt *is* niet het probleem, maar *heeft* een probleem) daar gaat het nu juist om, want het gebrek daaraan (zelfvertrouwen) is waar de hulpvrager aan lijdt.

In het algemeen is onzekerheid de keerzijde van zelfoverschatting. Als we als hulpverlener onze bescheiden rol realistisch bezien, kunnen we van grote waarde zijn voor de cliënt. Kleine veranderingen in diens gedachten en gedrag kunnen grote veranderingen in gang zetten.

Onzekerheid en onvermogen is voor veel coaches een moeilijk te verdragen gevoel, maar als coaches daartoe in staat zijn, kunnen ze ook meer ruimte geven aan gevoelens van onwetendheid en onzekerheid van de cliënt. Zo kan er (voor beiden!) iets nieuws ontstaan.

Hieronder een paar voorbeelden van wat ik versta onder “zelfoverschatting van de hulpverlener”.

Coach komt bij supervisor met een casus: zijn cliënte wordt misbruikt door haar vader. De coach voelt zich (net als zijn cliënt) slachtoffer. Wat kan ik doen? Ik kan haar niet beschermen! Dat klopt. Is dat de vraag waar zijn cliënt mee komt?

Bescherm mij!

Natuurlijk niet. Dat weet zij ook wel. Zij wil gehoord worden en onderzoeken hoe ze zichzelf beter kan gaan beschermen. Hoe kan ze haar eigen kracht terugvinden en inzetten?

Nog een voorbeeld.

Coach komt bij supervisor. Zij is ingeschakeld in een gezin om “de rust te herstellen”. Er zijn 2 “drukke kinderen”. Ze merkt dat als ze meer “meegaat” met

de kinderen ze rustiger worden en ze dingen gaan leren. Haar aanpak brengt haar echter in conflict met de moeder. De moeder wordt onrustig door de verminderde controle in haar huis en is ook enigszins afgunstig vanwege het resultaat dat de coach boekt bij haar kinderen. Verder worden ook de kinderen wel erg moe van alle nieuwe zaken die ze leren. Uiteindelijk is de rust er niet bij gebaat. Coach en moeder worden het niet eens over de aanpak en de coach wordt ontslagen. Ze kan niets meer doen voor het gezin, want ze is weg. Het werd een competentiestrijd. Dezelfde strijd die de moeder voortdurend met haar kinderen voerde. De coach kan het in deze situatie niet “beter weten” dan de moeder. Zij kan alleen de moeder helpen haar autoriteit te herstellen en daar op enig moment andere invulling aan te geven.

Of in het volgende geval:

De docent-coach coacht een docent-in-opleiding. Hij vindt het heerlijk om te doen, maar hij is bang dat zij het niet redt voor de klas. Hij zegt, dat ze het moeilijk vindt om orde te houden, dat ze zich erg vasthoudt aan het boekje (saai is) en dat ze de overtuiging heeft dat ze haar leerlingen haar wil niet mag opleggen. De coach zegt door haar op een voetstuk geplaatst te worden en hij is bang er van af te vallen (of te stappen). Zij dreigt zijn product te worden. Hij is afhankelijk van haar succes. Als zij succesvol is, betekent dat dat hij een goede coach is. Zo niet, dan niet. Ook hier is sprake van zelfoverschatting. Net alsof hij een goede docent kan “maken” (naar eigen voorbeeld nog wel!). Zij kan wellicht op haar manier ook een goede docent worden. Echter, haar die ruimte geven, dat durft de coach in zijn afhankelijke positie zich niet permitteren.

Eenzelfde soort ‘zelfoverschatting’ ofwel “vermeende onmisbaarheid” komt veelvuldig voor in ouder-kind-relaties. De ouder vindt dat hij er altijd *moet* zijn voor de kinderen, want zonder zijn ouders “redt” het kind het niet. Deze ouders kampen met grote onzekerheid: doen ze het wel goed, kan het niet beter, moeten ze nog een (andere) deskundige inschakelen voor hun kind?

Ook deze ouders zijn de realiteit uit het oog verloren. Ze zullen er zeer waarschijnlijk niet altijd zijn voor hun kind (ze overlijden ten slotte veelal eerder dan hun kinderen) en het doel van de opvoeding is dan ook: het kind leren op eigen benen te staan. Dat betekent dat ze dus ook gepast vertrouwen dienen te hebben dat het kind dat gaat lukken (zelfs als dit kind kampt met een bepaalde mate van invaliditeit, ziekte of psychologische aandoening).

Een realistisch beeld hebben van je eigen rol als begeleider is dus van het grootste belang. Wat er ook ontegenzeggelijk bij hoort is het (bewust!) toestaan, verdragen en aanvaarden van gevoelens van onwetendheid en onzekerheid. Daar bij kan een supervisor je helpen.